

# FÆRRE I JOBB MED ØKT ENGANGSSTØNAD?

Av Sana Hasane

## Sammendrag

*Alle som er bosatt i Norge og får barn har rett på økonomiske ytelser ved fødsel. De som ikke har rett til foreldrepenger har rett til et engangsbeløp, kalt engangsstønad. I 2019 utgjorde beløpet 83 140 kroner.*

*Andelen som mottar engangsstønad ved fødsel har gått ned siden 1990-tallet, og i dag mottar om lag 19 prosent av alle kvinner som får barn denne stønaden. Mottakerne har generelt en svak tilknytning til arbeidslivet. Året før fødselen er det kun 17 prosent som har et ansettelsesforhold, mens denne andelen er 38 prosent tre år etter fødselen. Halvparten har aldri vært i arbeid før fødselen. Av de som har vært i arbeid tre år før fødselen, har flesteparten hatt deltidsarbeid.*

*Yngre mødre og mødre med bakgrunn fra asiatiske og afrikanske land er sterkt overrepresentert som mottakere av engangsstønad. Det samme gjelder mødre under utdanning eller som blir privat forsørget.*

*Satsen for engangsstønad har økt hvert år siden 2013 og økningen har vært betydelig større enn prisveksten. Økningen var størst i 2017 med 33 prosent. Vi finner at økningen ikke har ført til nedgang i mødrenes sysselsetting. Tvert imot viser vår analyse en svak økning i sysselsettingen etter at beløpet økte i 2017. Veksten i sysselsettingen har trolig ikke med satsøkningen å gjøre, men vi kan avkrefte en hypotese om at den betydelige satsøkningen i 2017 ville føre til redusert sysselsetting blant småbarnsmødre. Vi finner også at småbarnsmødres sysselsetting påvirkes av forhold som fødeland, aldersgruppe, familiesituasjon, partnerens inntektsnivå før og etter fødselen, arbeidserfaring og arbeidsledighetsnivået.*

## Innledning

Den norske velferdspolitikken prioriterer en høy yrkesdeltakelse for å sikre en bærekraftig velferdsstat. Folketrygden har blant annet som formål å sikre økonomiske ytelser til alle foreldre som får barn eller adopterer. Foreldrepenger er knyttet til yrkesaktivitet i tiden før fødsel eller adopsjon. Dette betyr at foreldrepenger ved fødsel gir økonomiske insentiver til å utsette barnefødsler inntil mor har etablert seg i arbeidslivet. For de som ikke har opptjent rett til foreldrepenger utbetales det en engangsstønad, som hovedregel til mor.

Den norske familiepolitikken har ulike formål fordi rettigheter er basert på ulike hensyn og begrunnelser (Ellingsæter 2003). På den ene siden er rett på foreldrepenger basert på tidligere yrkesaktivitet og skal kompensere foreldre for tapt arbeidsinntekt mens de er hjemme med barn under ett år<sup>1</sup>. På den andre siden er engangsstønad et eksempel på en stønad som er basert på tanken om at alle skal ha nok inntekt til å ha akseptable levekår. Stønaden har blant annet som formål å dekke utgifter i forbindelse med fødsel og ved innkjøp av utstyr til barnet.

I et internasjonalt perspektiv er Norge et land med høy fruktbarhet og deltakelse i arbeidslivet, selv om fødselstallene har gått ned de siste årene. Det er uttrykt skepsis mot å øke engangsstønaden fordi det kan påvirke arbeidstilbudet negativt og bidra til at kvinner i ung alder får barn før de har opparbeidet seg en stabil tilknytning til arbeidslivet (Barne- og familiedepartementet 2020, Fasting 2015). På seks år har engangsstønaden ved fødsel mer enn doblet seg, den maksimale kontantstøtten per barn har økt betraktelig og barnetrygden har steget. Et av regjeringens innsatsområder for 2021 er å styrke økonomien til småbarnsforeldre (Barne- og familiedepartementet, 2020). For å oppnå dette har de blant annet foreslått å øke satsen for engangsstønad i 2021, men de uttrykker samtidig bekymring over at økte kontantoverføringer fra staten kan virke negativt på mottakernes arbeidstilbud.

Dersom vi tar utgangspunkt i generell økonomisk arbeidsmarkedsteori er det rimelig å anta at en økning i satsen for engangsstønad isolert sett vil føre til lavere arbeidstilbud blant foreldre (mødre) med barn fordi det blir relativt mer lønnsomt å være hjemmeværende med barn fremfor å øke sitt arbeidstilbud. Dette vil gjelde spesielt for de som har lav utdanning og/eller arbeidserfaring fra før av da den inntekten de alternativt ville fått er relativt lav i utgangspunktet.

Vi skal i denne artikkelen se nærmere på hvem mottakerne av engangsstønad er, og i tillegg teste ut hypotesen om en økning av engangsstønaden i 2017 førte til lavere sysselsetting blant småbarnsmødre før og etter fødselen. Det er imidlertid viktig å ha i bakhodet at vi i denne analysen studerer menneskelig adferd og beslutninger. Skillet mellom hva som er årsak og virkning er i praksis komplekst. I tillegg til privatpersoners egenskaper og preferanser er det rimelig å anta at det er alle de kontante trygdeytelsene i sum som kan ha noe å si for brukernes motivasjon, mulighet eller valg av tilknytning til arbeidslivet. I tillegg er det andre faktorer og verdier som påvirker vurderingen av valget om å få barn og tilknytning til arbeidslivet. Vi korrigerer derfor for andre faktorer i en regresjonsanalyse for å kunne si noe om økt sats isolert sett vil påvirke sysselsettingen blant småbarnsmødre negativt (se faktaboks om datagrunnlag og metode).

Det er skrevet tilsvarende artikler om det samme temaet i 2010 (Naper 2010) og 2015 (Grambo og Nicolaisen 2015). Denne artikkelen er en delvis oppdatering av den siste artikkelen fra 2015, men dette er første gang vi foretar en effektanalyse av økt engangsstønad.<sup>2</sup>

## Stønadens størrelse

Satsen for engangsstønaden har mer enn doblet seg de siste 10 årene (se figur 1), men den årlige veksten har variert mye. I 2009 var satsen 33 584 kroner og holdt seg på samme nivå frem til en ny økning i 2013. Økningen var størst i 2017 der satsen økte med

<sup>1</sup> Foreldrepengemottakere kan ta ut sin foreldrepermisjon i inntil tre år fra barnet er født, men majoriteten tar ut sin permisjon under barnets første leveår (Rudlende og Bryghaug, 2017)

<sup>2</sup> Jeg ønsker å takke flere av mine kollegaer som har tatt seg tid til å lese gjennom artikkelen med kritiske blikk, og spesielt Ole Christian Lien som har bistått med regresjonsanalysen.

## Datagrunnlag og metode

Datagrunnlaget i artikkelen er individdata hentet fra en rekke ulike datakilder, hovedsakelig fra NAVs egne registre. Informasjon om barnefødsler, mors fødeland og bostedskommune er hentet fra TPS (NAV's kopi av folkeregisteret). Vi benytter data om pensjongivende inntekt fra NAVs inntektsregister, arbeidsforhold fra arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret og utdanningsdata fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Registerkoblingene og analysene er utført i analyseprogrammet SAS. Vi benytter både tverrsnitt- og paneldata i analysen. Tverrsnittsdata betyr at vi ser på flere variabler samtidig på et gitt tidspunkt og sammenligner dette med tilsvarende gruppe på et annet tidspunkt. Paneldata betyr at vi følger de samme personene over tid.

Artikkelen er delt i to deler, en deskriptiv del og en effektanalyse (regresjonsanalyse). I den deskriptive delen tar vi utgangspunkt i de som fikk barn i 2019 og undersøker hva som kjennetegner de som mottok engangsstønad ved fødsel. Nesten alle engangsstønadmottakerne er mødre<sup>3</sup>, og vi har derfor valgt kun å se på kvinner i denne artikkelen. Foreldre som adopterer barn har også de samme økonomiske rettighetene<sup>4</sup> som foreldre som får barn ved fødsel, men andelen er svært liten og vi har derfor valgt å utelate disse fra analysen. Vi skal se nærmere på kvinnens alder, landbakgrunn og tidligere inntekt, og sammenlikner denne gruppen med kvinner som mottok foreldrepenger i samme periode. Vi vil også se på deltakelse i arbeidslivet og mottak av trygdeytelser før og etter fødselen. Her tar vi utgangspunkt i de som fikk engangsstønad i 2016 og følger disse i tre kalenderår etter fødselen. For å få et inntrykk av levekår og fattigdomsutfordringer blant stønadsmottakerne, ser vi også på fedrenes og familiens samlede inntekter.

I effektanalysen vil vi undersøke om økt sats reduserer sysselsettingen blant småbarnsmødre. Vi har testet ut tre ulike regresjonsmodeller, to lineære og en logistisk modell, for å sammenligne resultatene. Alle gir hovedsakelig de samme resultatene. I denne artikkelen vil vi derfor kun presentere resultatene fra vår lineære regresjonsanalyse der den avhengige variabelen (utfallsvariabelen) er mors stillingsandel 6 måneder før fødselen eller 18 måneder etter fødselen. Denne variabelen vil være vårt mål på mødrenes sysselsetting.

Vår regresjonsmodell har følgende matematiske form (likning):

$$Y_i = B_0 + B_k X_{ki} + u_i$$

der  $i=1,2,3,\dots,n$  angir observasjoner (personer) og der  $k=1,2,\dots,m$  angir forklaringsvariablene i modellen.

$Y_i$  er den avhengige variabelen (utfallsvariabelen) og måler stillingsandelen i prosent blant mødre som fikk barn i 2016,  $B_0$  er konstantleddet,  $B_k$  er koeffisientene (stigningstallene) til de  $m$  variablene i modellen og angir samvariasjonen mellom hver forklaringsvariabel og utfallsvariabelen,  $X_{ki}$  er en vektor som inneholder de uavhengige forklaringsvariablene og  $u_i$  er restleddene/residualene som angir den variasjonen i modellen som ikke kan forklares av forklaringsvariablene i regresjonsmodellen.

omtrent 33 prosent. Økningen i 2013 og senere har vært betydelig større enn veksten i konsumprisindeksen (KPI).

Stønadens størrelse for den enkelte som får barn kan variere betydelig avhengig av om du var yrkesaktiv eller under utdanning før fødselen. For de som har rett på foreldrepenger er beregningsgrunnlaget basert på tidligere lønnsinntekt opptil 6 ganger grunnbeløpet i folketrygden<sup>5</sup>. Foreldrepenger er en løpende ytelse

## Egen ordning for studenter

Alle som er medlem av folketrygden og får barn, og som ikke har opptjent rett til foreldrepenger, kan få utbetalt engangsstønad fra NAV. Dersom man er under ordinær utdanning og får barn, kan man i tillegg få utbetalt foreldrestipend fra Lånekassen i forbindelse med fødsel. Foreldrestipendet erstatter ordinært stipend og lån som studentene ellers ville fått<sup>6</sup> i inntil 49 uker. Foreldrestipendet tilsvarer som hovedregel det maksimale beløpet studentene kan få som stipend og lån, og er avhengig av om man var fulltids- eller deltidsstudent før fødselen og eventuelt av person- og kapitalinntekten til en eventuell ektefelle/samboer med felles barn.

som gis enten med 100 prosent av beregningsgrunnlaget i 49 uker, eller 80 prosent i 59 uker. Maksimal

<sup>3</sup> I 2019 var andelen fedre blant mottakerne av engangsstønad 1 prosent. I perioden 2009–2019 var gjennomsnittlig andel fedre 4 prosent.

<sup>4</sup> Med unntak av at adopsjon av stebarn ikke gir rett til engangsstønad.

<sup>5</sup> Grunnbeløpet i folketrygden er et fastsatt beløp og justeres 1. mai hvert år etter trygdeoppgjøret. Grunnbeløpet benyttes som grunnlag for å beregne norske trygde- og pensjonsytelser. I 2019 var gjennomsnittlig grunnbeløp 98 866 kr.

.....

<sup>6</sup> Forskjellen fra vanlig stipend og lån er at man i perioden med foreldrestipend får hele summen som stipend.

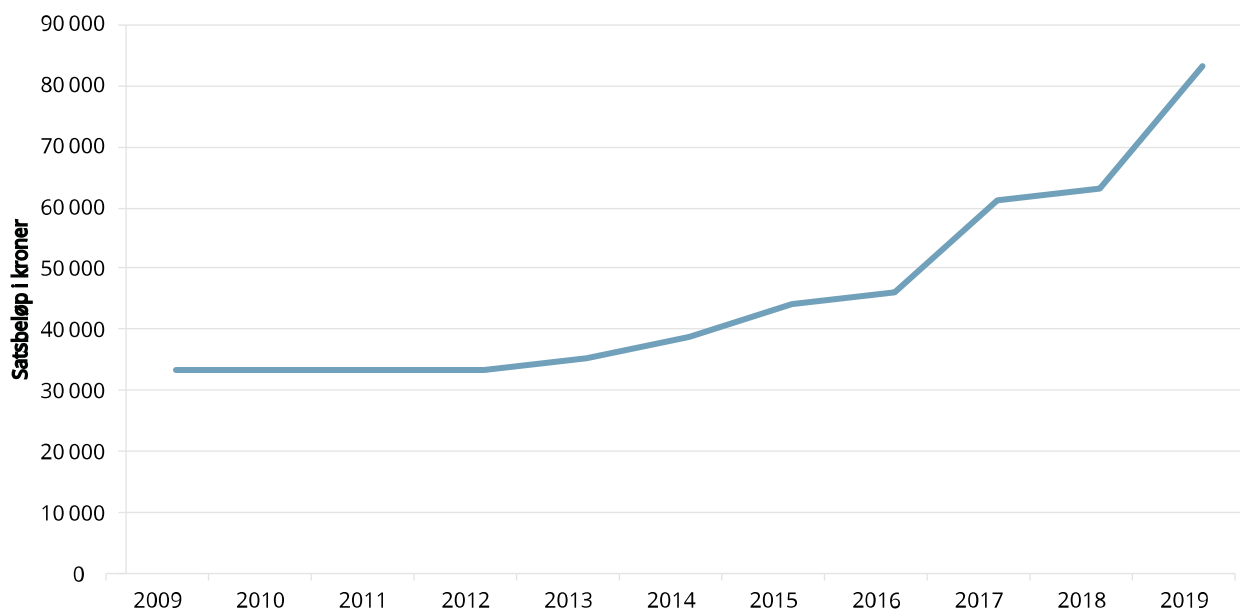
## Regelverk

Alle foreldre som får barn og er medlem av folketrygden har rett på økonomiske ytelser i forbindelse med fødsel og adopsjon. Foreldrepenger skal sikre foreldre inntekt under foreldrepermisjonen og støtte opp under et likestilt foreldreskap. Dersom man har hatt pensjonsgivende inntekt<sup>7</sup> i minst 6 av de siste 10 månedene før termin tilsvarende en årsinntekt på minst et halvt grunnbeløp, har man opptjent rett til foreldrepenger. De som ikke har opptjent rett til foreldrepenger kan få utbetalt en engangsstønad. Dersom personen har rett på begge deler, kan personen selv velge den ytelsen som gir størst utbetaling. Formålet med engangsstønad er å dekke utgifter i forbindelse med fødsel og nødvendig barneutstyr. Stønaden er en skattefri engangsutbetaling og utbetales per barn.

Engangsstønaden ble innført allerede i 1956 (Folketrygdloven 1997) og utgjorde på det tidspunktet 150 kroner. Stønaden ble gitt til mødre som ikke hadde rett på såkalt barselpenger (dagens foreldrepenger). Historisk sett har engangsstønaden vært basert på ulike begrunnelser (Barne- og likestillingsdepartementet 2017). I 2019 utgjorde satsen for engangsstønaden 83 140 kroner mens de som har rett på foreldrepenger kan få opptil 7 ganger så høy utbetaling.

Foreldrepenger til fedre er basert på de samme vilkårene som for mødre, og må opptjenes på selvstendig grunnlag. De kan ta ut fedrekvoten uten ytterligere vilkår. I tillegg kan de ta ut hele eller deler av fellesperioden dersom mor samtidig oppfyller aktivitetskravet, for eksempel ved å være i jobb eller studere.

Figur 1. Utvikling av sats for engangsstønaden i perioden 2009–2019.



Kilde: NAV

utbetaling av foreldrepenger tilsvarer nesten 7 ganger satsen for engangsstønad i 2019. Studenter som får barn og som ikke har opptjent rett til foreldrepenger har en egen ordning. Se egen faktaboks om dette. Tabell 1 viser en oversikt over stønadens størrelse avhengig av situasjonen før fødsel.

<sup>7</sup> Enkelte ytelser fra folketrygden – arbeidsavklaringspenger, dagpenger, foreldrepenger, omsorgspenger, pleiepenger og sykepenger – regnes også som pensjonsgivende inntekt. Dersom man mottar en av disse ytelsene i perioden før fødsel gir dette også rett til opptjening av foreldrepenger.

Stønadene oppført i tabellen er direkte relatert til fødsel og omsorg for barn det første året. I tillegg får alle mødre i Norge som hovedregel automatisk barne-trygd. Barnetrygd er en fast månedlig sats per barn som utbetales frem til barnet fyller 18 år. Kontantstøtte kan utbetales for barn mellom 1 og 2 år som ikke har barnehageplass. For barn som har deltids- plass i barnehage, kan det utbetales en redusert sats. Kontantstøtte må foreldre selv søke om. Disse trygde- ytelsene er alle skattefrie.

**Tabell 1. Stønadens størrelse i kroner. 2019**

Stønad ved fødsel	Beløp i kroner	Beregningsgrunnlag
Engangsstønad	83 140	Sats 2019
Studenter (engangsstønad + foreldrestipend)	227 277	Foreldrestipend for studieåret 2019/2020 er på 12 737 kroner per måned i totalt 49 uker gitt at eventuell ektefelle/samboer har person- og kapitalinntekt under 425 357 kroner
Foreldrepenger	Inntil 558 973	Foreldrepenger avhenger av tidligere lønnsnivå og er begrenset oppad til en årlig ytelse på 6 ganger grunnbeløpet i folketrygden i totalt 49 uker (som hovedregel) Folketrygdens foreldrepenger er begrenset oppad til 6 G, men mange har avtaler med arbeidsgiver som også dekker lønn over 6 G. F.eks. har alle statlig og kommunalt ansatte denne ordningen i tillegg til en del arbeidsgivere i privat sektor (Alsos 2019)

Kilde: NAV og Lånekassen

## Andelen som mottar engangsstønad har gått ned

I 2019 ble det født 55 495 levendefødte barn i Norge (SSB 2020). Av disse var det 10 409 av foreldrene som mottok engangsstønad. Dette tilsvarer omtrent 19 prosent av alle foreldre som fikk barn. 81 prosent fikk foreldrepenger, som er den vanligste stønaden i forbindelse med fødsel.

En av fem kvinner som fikk barn i 2019 mottok engangsstønad (se figur 2). Dette er omtrent det samme nivået som året før. Historisk sett har hovedtendensen vært en fallende trend de siste 20 årene. I første halvdel av 1990-tallet var andelen mottakere av engangsstønad stabilt på rundt 27–28 prosent. Etter 1997 har andelen gått jevnt nedover, og nådde sitt laveste nivå i 2012. Deretter har den vært stabilt lavere frem til 2017 da den økte noe, for deretter å avta noe i 2018 og 2019. Årsaken til økningen i andelen med engangsstønad i 2017 kan ha sammenheng med økt arbeidsledighet som følge av oljeprisfallet i 2014 (Vidal-Gil m.fl. 2020). Det er rimelig å anta at andelen til en viss grad følger utviklingen i arbeidsledigheten. Andre mulige forklaringer kan være økt innvandring og økt sats i denne perioden.

Den generelle nedgangen i andelen som mottar engangsstønad over tid kan ses i sammenheng med at flere kvinner er yrkesaktive og dermed har rett til foreldrepenger (Naper 2010:69). I tillegg har gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende økt slik at kvinner har mer tid nå enn før til å få en sterk og stabil tilknytning til arbeidslivet før de får barn (SSB 2019a).

I 2019 var gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende 29,8 år for mødre, mens fedre i gjennomsnitt var 32,0 år da de fikk sitt første barn.

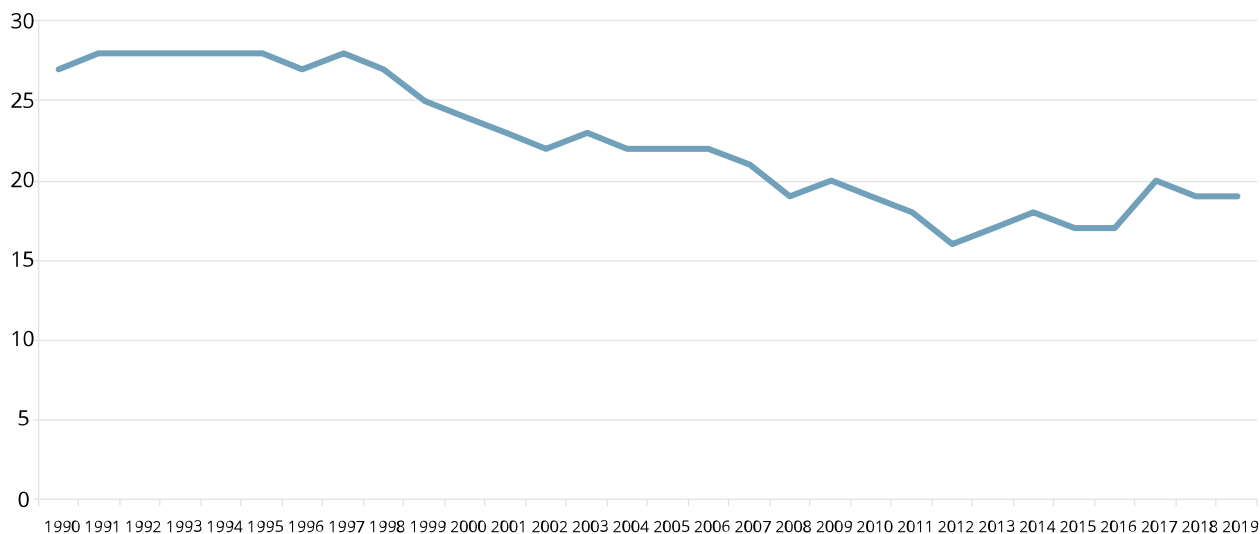
## Engangsstønad er mest vanlig blant yngre mødre

Kvinner i alderen 30–34 år fødte flest barn i Norge i 2019 (se tabell 2). Videre var 80 prosent av alle mødre som fikk barn i 2019 førstegangsfødende. Mødre som fikk engangsstønad er i gjennomsnitt yngre (30,0) enn de som fikk foreldrepenger (31,7).

Det er få kvinner i Norge under 20 år som får barn (se tabell 2), men av de som gjør det får 70 prosent engangsstønad. Blant mødre over 20 år er bildet motsatt. I denne gruppen mottok majoriteten av mødrene foreldrepenger. Blant mødre i 30-årene er det i gjennomsnitt 16 prosent som mottar engangsstønad, og blant mødre som er 40 år og eldre er det omtrent 5 prosentpoeng flere som mottar engangsstønad ved fødsel. De siste årene har det blitt mer vanlig for kvinner over 40 år å få barn (SSB 2019b). Det er rimelig å anta at de over 40 år som velger å få barn har hatt minst like gode muligheter til å opptjene rett til foreldrepenger.

Siden vilkåret for å motta foreldrepenger er at man må ha hatt pensjonsgivende inntekt i minst 6 av 10 måneder før fødsel med en inntekt tilsvarende en årsinntekt på minst et halvt grunnbeløp, vet vi at de som mottar engangsstønad enten ikke har oppfylt dette kravet eller har rett på et lavere beløp i foreldrepenger enn de ville fått i engangsstønad. Forklaringen på at engangs-

**Figur 2. Mottakere av engangsstønad årlig som andel av antall fødsler samme år. 1990–2019. Prosent.**



Kilde: NAV og SSB

**Tabell 2. Fødsler og engangsstønadmottakere, fordelt på mors alder ved fødsel. Barn født i 2019. Antall og prosent.**

Aldersgrupper	Fødsler		Andel fødende med engangsstønad		Andel fødende med engangsstønad	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Prosent	Prosent
Under 20 år	350	1	245	2	70	
20-24 år	4 738	9	1 762	17	37	
25-29 år	16 999	31	3 254	31	19	
30-34 år	20 458	38	3 052	29	15	
35-39 år	9 748	18	1 672	16	17	
40 år og eldre	2 187	4	494	5	23	
I alt	54 480	100	10 542	100	19	

Kilde: NAV og SSB

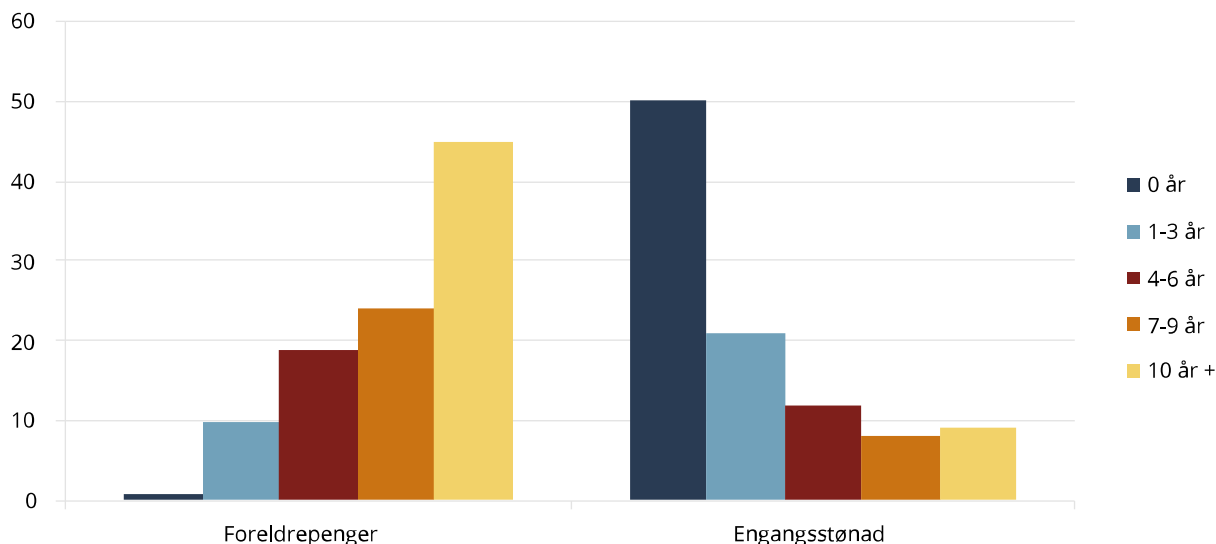
stønad er mest vanlig blant yngre mødre vil derfor være at de ikke har startet å arbeide eller kun har løs tilknytning til arbeidslivet. Det er også antakelig en god del av de yngre mødre som får barn som er studenter og som derfor mottar foreldrestipend fra Lånekassen i tillegg (se tabell 1 for oversikt over stønadenes størrelser). Ifølge Lånekassen (Lånekassen 2020) var det 3 156 kvinnelige studenter som mottok foreldrestipend for undervisningsåret 2018/2019. Fordelingen av disse på aldersgrupper er ikke tilgjengelig, men siden tre av fire studenter er under 30 år (Keute 2018), er det rimelig å anta at de fleste er under 30 år.

Vårt datamateriale viser at 12 prosent av engangsstønadmottakere var studenter.

### Deltakelse i arbeidslivet

I dette avsnittet ser vi på ulike indikatorer som til sammen gir et bilde av arbeidslivstilknytningen til mottakere av engangsstønad og foreldrepenger. Vi skal se på hvor mange år med pensjonsgivende inntekt mottakerne har, hvilken status de har hatt på arbeidsmarkedet før og etter fødselen og om de har hatt deltids- eller heltidsarbeid.

**Figur 3.** Antall år med pensjonsgivende inntekt til og med året før fødselen, fordelt på mottakere av foreldrepenger eller engangsstønad i 2019. Prosent.



Kilde: NAV

### Halvparten av engangsstønadmottakere har aldri vært i arbeid

Vi skal se på hvor mange år mødre har hatt inntekt før fødsel i 2019. Vi bruker pensjonsgivende inntekt som en indikator på tidligere yrkesdeltakelse. Pensjonsgivende inntekt er definert som inntekt fra ordinært arbeid eller som selvstendig næringsdrivende. Noen trygdeytelser regnes også som pensjonsgivende inntekt. De viktigste av disse er sykepenger, foreldrepenger, arbeidsavklaringspenger og dagpenger. Av alle engangsstønadmottakerne som fikk barn i 2019 har 50 prosent aldri hatt pensjonsgivende inntekt (se figur 3). I overkant av 20 prosent har hatt 1–3 år med pensjonsgivende inntekt mens bare knapt 10 prosent har 10 år eller mer med pensjonsgivende inntekt. Når det gjelder foreldrepenger, er bildet det motsatte. Her har tilnærmet alle hatt pensjonsgivende inntekt i perioden før fødsel. Omtrent 70 prosent av mottakerne har hatt minst 7 år med pensjonsgivende inntekt.

Siden engangsstønad er vanligst blant yngre mødre, er det rimelig å anta at en betydelig andel av de som aldri har vært i arbeid er studenter som har fått barn under utdanning og mottatt foreldrestipend i tillegg til engangsstønad. I tillegg kan noe av dette forklares av at vi senere viser at 2 av 3 engangsstønadmottakere er utenlandsfødte, og at kvinner fra enkelte asiatiske

og afrikanske land i større grad enn andre er hjemmeverende.

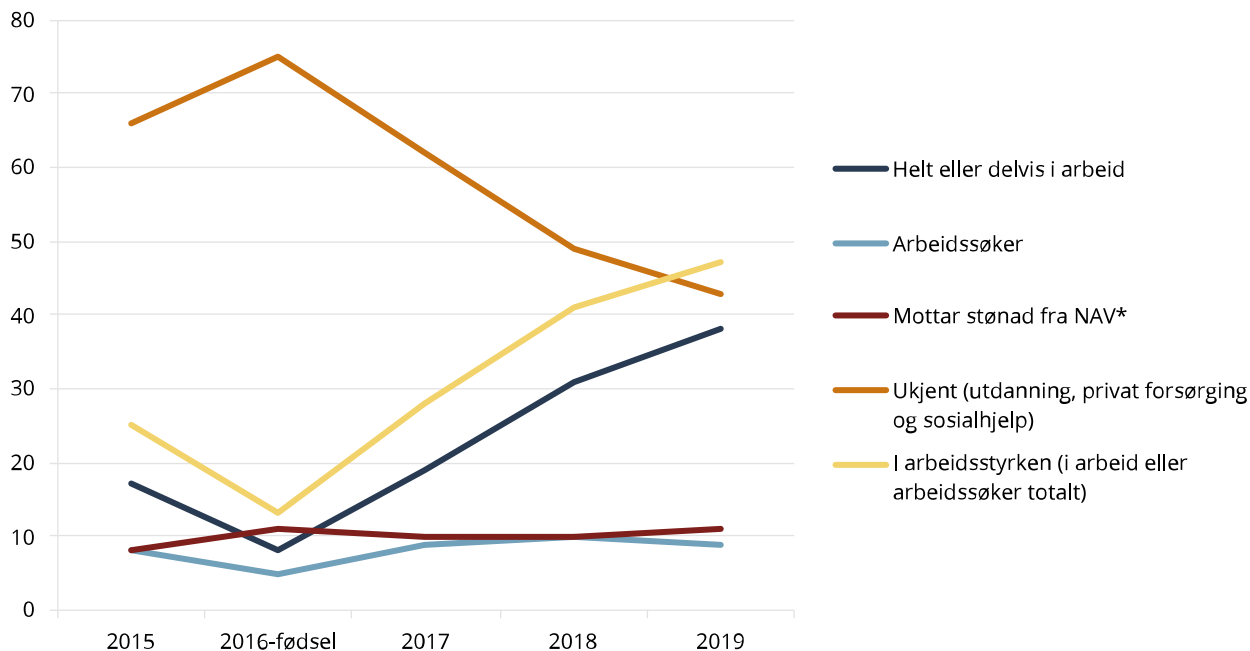
### Marginal tilknytning til arbeidslivet

Siden det er interessant å vite noe om mottakernes tilknytning til arbeidslivet både før og etter fødselen, tar vi utgangspunkt i mødre som fikk barn i 2016 som mottok engangsstønad og undersøker hvilken status de hadde på arbeidsmarkedet i perioden 2015–2019 (se figur 4). Vi ser på om de har et ansettelsesforhold eller er arbeidssøker, mottar ytelser fra NAV<sup>8</sup> eller om de har status «ukjent» som hovedsakelig vil være utdanning, privat forsørgelse og/eller mottar sosialhjelp.

Flesteparten av engangsstønadmottakerne hadde status «ukjent» både før og etter fødselen. Dette indikerer at majoriteten av mottakerne året før fødselen var under utdanning, privat forsørgelse og/eller mottok sosialhjelp. For de unge mødre er det rimelig å anta at det hovedsakelig dreier seg om at de har fått barn mens de var under utdanning (Grambo og Nicolaisen

<sup>8</sup> Det er kun de viktigste statlige ytelsene som inngår: Arbeidsavklaringspenger, dagpenger, tiltakspenger, overgangsstønad til enslige forsørgere og uføretrygd. Sosialhjelp er en kommunal ytelse og inngår derfor ikke.

**Figur 4.** Andelen mottakere av engangstønad i 2016, og status på arbeidsmarkedet ved utgangen av hvert kalenderår. Prosent.



\*Kun statlige stønader som er inkludert som er arbeidsavklaringspenger, dagpenger, tiltakspenger, stønad til enslig forsørgere og uføretrygd. Sosialhjelp er en kommunal ytelse som ikke er inkludert pga. manglende data.

Kilde: NAV

2015), mens privat forsørgelse og/eller mottak av sosialhjelp er en mer sannsynlig forklaring for de eldre mødrene. 66 prosent av mottakere hadde status ukjent året før fødselen, mot i underkant av 17 prosent som var i arbeid.

Ved fødselsåret er det naturligvis en betydelig lavere andel som er i arbeid da majoriteten er hjemmeværende med det nyfødte barnet. Majoriteten, 75 prosent, har derfor status «ukjent» ved barnets fødselsår. Andelen som har status «ukjent» er hele tiden høy, selv om den reduseres gradvis over tid. Andelen som er i arbeid øker betydelig etter fødselen. Det året barnet fyller 3 år er nesten 40 prosent registrert med et arbeidsforhold sammenlignet med omtrent 20 prosent året før fødsel. Dette viser samtidig at over halvparten ikke har hatt tilknytning til arbeidslivet i hele denne perioden. Andelen som har mottatt stønad fra NAV har vært relativt stabil over hele perioden og ligget på i gjennomsnitt 10 prosent.

### Deltidsarbeid

Om lag 1 av 5 engangstønadmottakere var i arbeid tre år før fødselen (se tabell 3). Dette dreier seg hovedsakelig om deltidsarbeid hvor man har hatt for lav inntekt til å opptjene rett til foreldrepenger. Vårt datagrunnlag viser med andre ord at engangstønadmottakere har marginal tilknytning til arbeidsmarkedet før fødsel. Bildet for foreldrepenger er det motsatte der majoriteten var i heltidsarbeid tre år før fødselen. Dette er ikke et overraskende funn gitt vilkårene for å få foreldrepenger.

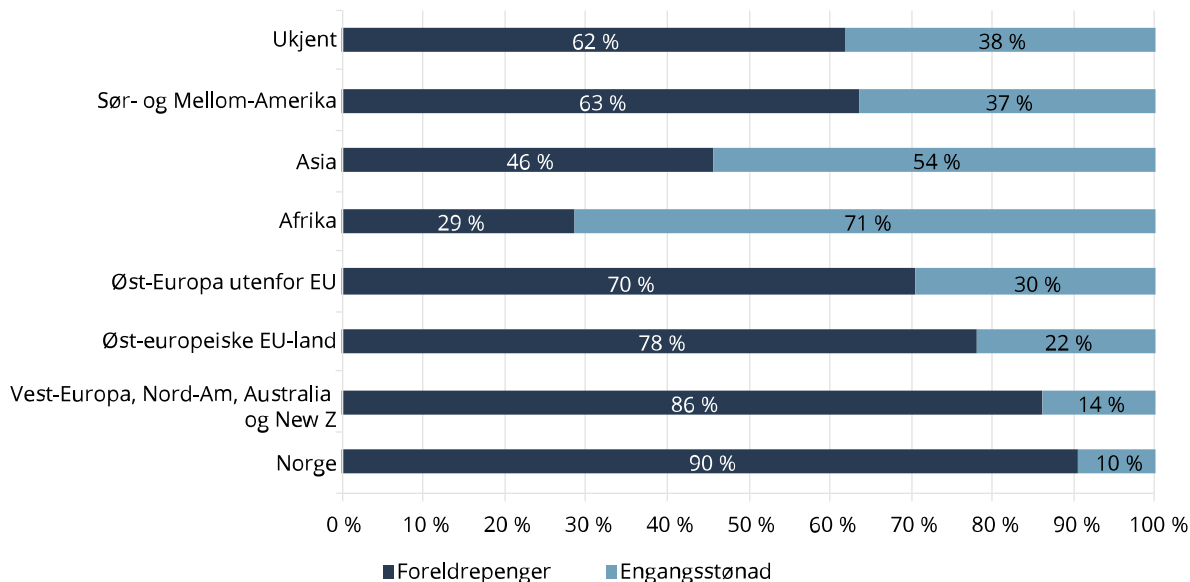
**Tabell 3.** Arbeidstilknytning tre år før fødselen, blant mødre til barn født i 2019, etter ytelse. Prosent.

Ytelse	Deltidsarbeid	Heltidsarbeid	Totalt
Engangstønad	14	8	21
Foreldrepenger	26	64	90

Kilde: NAV



**Figur 5. Andel mødre til barn født i 2019 som mottok foreldrepenger og engangsstønad etter fødeland. Prosent.**



Kilde: NAV

Det kan være mange årsaker til at personer velger å jobbe deltid som for eksempel for å gjennomføre høyere utdanning, et ønske om mer samvær med egne barn eller ønske om mer fritid. I noen yrkesgrupper som for eksempel i enkelte deler av helse- og omsorgssektoren kan det også oppstå ufrivillig deltidarbeid.

## 2 av 3 engangsstønadmottakere er utenlandsfødte

90 prosent av alle norske mødre som fikk barn mottok foreldrepenger. Andelen er høy – 70 prosent og over – også for mødre fra landgrupper ellers i Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. Til sammenlikning var andelen 46 prosent blant mødre født i Asia og kun 29 prosent blant mødre født i Afrika (se figur 5).

Mens nesten 8 av 10 mødre med foreldrepenger (figur 6) er født i Norge, gjelder dette drøyt 1 av 3 mødre med engangsstønad (figur 7). Nesten 2 av 3 engangsstønadmottakere er dermed utenlandsfødte.

Hvorfor er det slik at mødre fra asiatiske og afrikanske land i større grad mottar engangsstønad enn norskefødte mødre? Vi vet at de som mottar engangsstønad

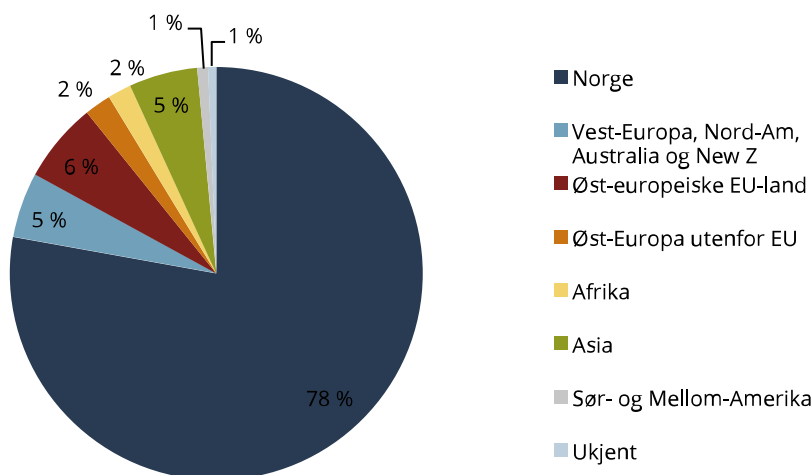
per definisjon har hatt liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet i tiden før fødselen. Innvandrere er en svært heterogen og sammensatt gruppe, og det er store forskjeller etter landbakgrunn, innvandringsårsak og tid i Norge.

Svak tilknytning til arbeidslivet i tiden før fødsel har trolig sammenheng med bakgrunnen for immigrasjonen. Innvandrere fra asiatiske og afrikanske land emigrerer i større grad på grunn av flukt og kommer til Norge med et helt annet utgangspunkt. I tillegg vil mødre født i utlandet som har kort botid og får barn i Norge, ikke ha hatt muligheten til å opparbeide seg tilstrekkelige språkkunnskaper og tilknytning til det norske arbeidslivet. Innvandrere fra Europa og Nord-Amerika har i stor grad kommet til Norge for å arbeide, og har bedre utgangspunkt for å tilpasse seg det norske arbeidsmarkedet på grunn av mer like utdanningssystem i Norge og i hjemlandet, samt at språket i større grad er likt<sup>9</sup> (Hedding 2016).

Den lave yrkesdeltakelsen blant innvandrere fra enkelte asiatiske og afrikanske land kan også handle

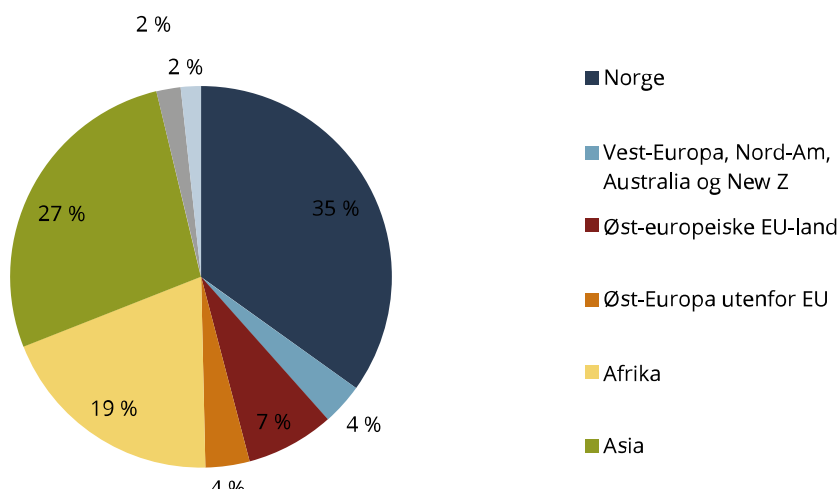
<sup>9</sup> Spesielt fra skandinaviske land.

**Figur 6. Fødeland blant mødre som fikk foreldrepenger for barn født i 2019. Andel i prosent.**



Kilde: NAV

**Figur 7. Fødeland blant mødre som fikk engangsstønad for barn født i 2019. Andel i prosent.**



Kilde: NAV

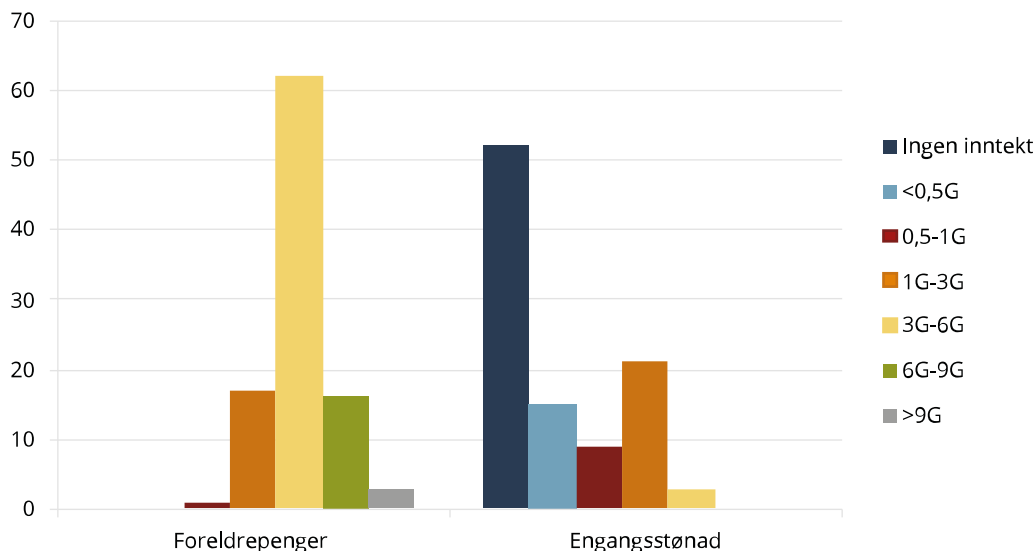
om kulturforskjeller (Nadim og Fjell 2020:4-13). Forskjellen i yrkesdeltakelse er større blant kvinner enn blant menn. Forskjellen kan handle om en mer tradisjonell forståelse av et familiemønster der mødre skal være hjemmearbeidende og ta vare på hjem og barn mens fedre arbeider ute. Det er også dokumentert at det generelt er vanskeligere for innvandrere å få tilgang til arbeidslivet på grunn av fordommer fra arbeidsgivere og forskjellsbehandling i det norske arbeidslivet. Manglende anerkjennelse av kvalifikasjoner er også en mulig forklaring. Det er mange innvandrere som ikke får brukt sin kompetanse fullt ut i det norske arbeidslivet. En annen mulig forklaring

kan også være at engangsstønad kan være attraktivt for den gruppen dersom den lønnen de ellers ville fått er lav. Dette gjelder særlig for de som har lite utdanning og/eller arbeidserfaring.

### Familiens økonomi

Det store flertallet av den norske befolkningen har høy levestandard og gode levekår (Furuberg m.fl. 2018). Flere internasjonale sammenligninger viser at Norge er et av landene i verden med minst ulikhet. Dette betyr ikke at ulikhet i inntekt og levekår ikke er til stede, eller at ulikhet ikke kan være utbredt blant

**Figur 8. Mødrenes pensjonsgivende inntekt i kalenderåret før fødselen, fordelt på mottakere av foreldrepenger og engangsstønad. Inntekt målt i grunnbeløp (G). Barn født i 2019. Prosentandel.**



Kilde: NAV

visse grupper i samfunnet. Vi har sett at engangsstønadmottakere generelt har lavere yrkesdeltakelse, og at dette spesielt er vanlig blant unge mødre og mødre fra land i Afrika og Asia. Fattigdom er et relativt begrep. Vi har ikke tilgang til data om samlede inntekter i husholdningene, men en vanlig brukt indikator på fattigdom er om husholdningens inntekt er under et visst inntektsnivå, som for eksempel kan være 50 prosent av medianinntekten i befolkningen (EU-50-definisjonen), korrigert for antall barn og voksne i husholdningen (Furuberg m.fl. 2018). Vi har ikke tilgang til data for å kunne beregne denne indikatoren, men vi kan likevel få et godt bilde av familiens økonomi gjennom dataene om pensjonsgivende inntekt<sup>10</sup>. Vi skal i dette avsnittet derfor se nærmere på mødrenes, fedrenes og husholdningens samlede pensjonsgivende inntektsfordeling.

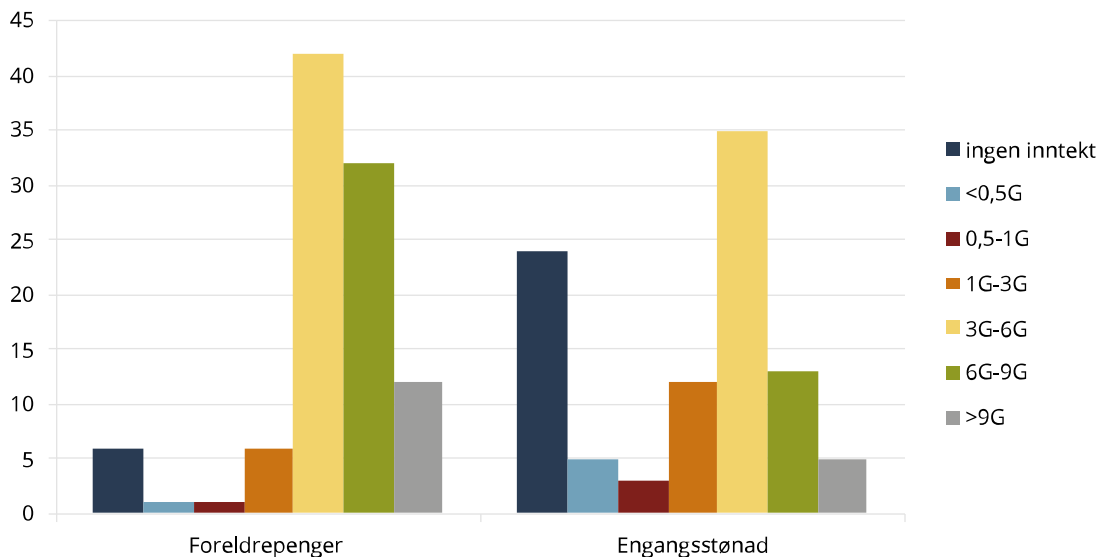
Omtrent halvparten av engangsstønadmottakerne har ikke hatt inntekt før fødselen (se figur 8). Det vil kunne være personer som forsørger seg ved og enten være studenter med stipend/lån fra Lånekassen, være under privat forsørgelse, motta økonomiske ytelser fra NAV eller en kombinasjon av dette. For mottakere av foreldrepenger har flesteparten hatt inntekt i intervallet 3 G–6 G.

Er det slik at engangsstønadmottakere blir forsørget av barnas fedre? Fedrenes inntekt i kalenderåret før fødselen kan gi oss et innblikk i dette. I noen grad er svaret på spørsmålet ja, siden halvparten av fedrene tjente 3 G eller mer året før fødsel. Samtidig er det slik at 44 prosent av fedrene som fikk barn med mødre som mottok engangsstønad hadde lav<sup>11</sup> eller ingen registrert inntekt året før fødselen. For fedre som fikk barn med foreldrepengemottakere var tallet 13 prosent. Dette bildet viser at også blant fedrene til barn med engangsstønad er det en betydelig andel med svak tilknytning til arbeidslivet året før fødselen. Det er grunn til å forvente at andelen yrkesaktive fedre vil øke i årene etter fødselen. Samlet sett ser det ut til at

<sup>10</sup> Vi gjør oppmerksom på at denne indikatoren ikke inkluderer informasjon om sosialhjelp. Det er grunn til å anta at det blant engangsstønadmottakere er mange som mottar sosialhjelp som et viktig bidrag til familiens økonomi. Sosialhjelp blir ikke registrert som pensjonsgivende inntekt og er således ikke inkludert i våre tall, men kan være en viktig økonomisk ytelse for mange familier med lav inntekt.

<sup>11</sup> Her definert som inntekt under 3G i 2019.

**Figur 9. Fedrenes pensjonsgivende inntekt i kalenderåret før fødsel, fordelt etter om mor mottok foreldrepenger og engangsstønad. Inntekt målt i G. Barn født i 2019. Prosentandel.**



Kilde: NAV

engangsstønaden i stor grad treffer familier som har behov for ytelsen når den utbetales, enten det er unge par der begge er på vei til å etablere seg i arbeidslivet, eller det gjelder innvandrersfamilier der en eller begge har svak tilknytning til arbeidslivet.

Når vi ser på familiens samlede pensjonsgivende inntekt, ser vi at det er store økonomiske forskjeller mellom mottakerne av de to ytelsene. 88 prosent av foreldrepengemottakerne hadde samlet inntekt over 6 G, mens det for engangsstønadmottakerne var 75 prosent som lå under 6 G (se figur 10).

### Andre trygdeytelser – arbeidsavklaringspenger er mest vanlig

Figur 11 viser andelen engangsstønadmottakere som mottok andre ytelser fra NAV året før fødselen i 2016 og 2019. Vi ser at for begge fødselsårene så er arbeidsavklaringspenger den stønaden som er vanligst å motta<sup>12</sup>. I 2019 var det 12 prosent som mottok arbeidsavklaringspenger og 3 prosent som mottok uføretrygd.

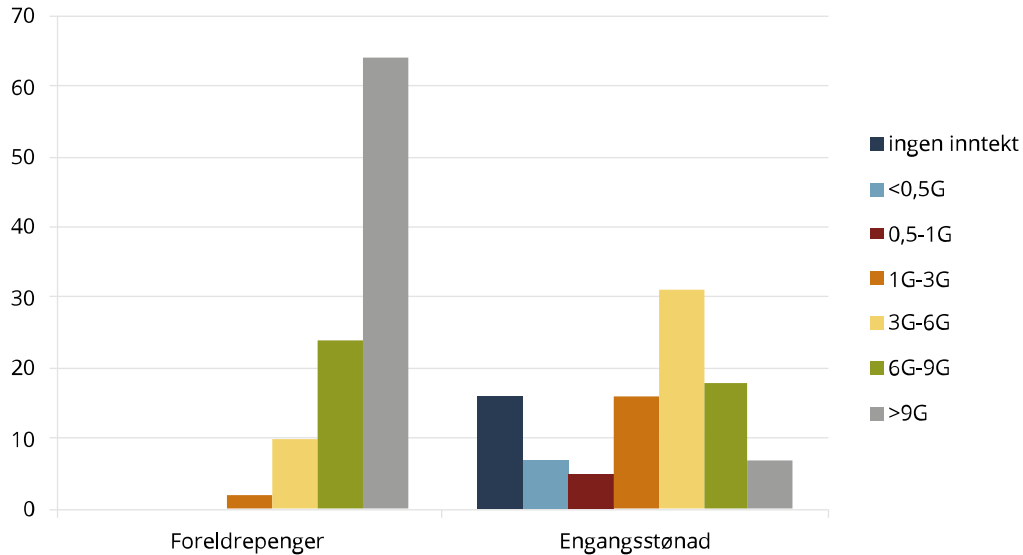
<sup>12</sup> Enkelte ytelser fra folketrygden regnes som pensjonsgivende inntekt og gir derfor rett til opptjening av foreldrepenger. De viktigste er arbeidsavklaringspenger, dagpenger og sykepenger. Stønadene uføretrygd, tiltakspenger og overgangsstønad oppført i figur 11 gir ikke rett til opptjening av foreldrepenger.

Sammenlignet med 2016 har andelen som mottok arbeidsavklaringspenger blitt redusert med 2 prosentpoeng mens andelen som mottok uføretrygd har økt med hele 3 prosentpoeng. Andelen mottakere som mottok uføretrygd før fødselen har altså fordoblet seg siden 2016. En mulig forklaring kan være at det har vært flere innstramminger i regelverket for arbeidsavklaringspenger som har medført at flere enn før har gått over på uføretrygd. Når det gjelder overgangsstønad til enslige forsørgere og tiltakspenger, så var det henholdsvis 3 og 1 prosent som mottok dette i 2019. Dette er det samme nivået som i 2016. En svært liten andel (0,1 prosent) av mottakerne har mottatt dagpenger ved arbeidsledighet året før fødselen. Det er ikke overraskende ettersom dagpenger forutsetter at man har vært i arbeid, og siden dagpenger også gir opptjeningsrett til foreldrepenger.

### Økt sats reduserer ikke sysselsettingen blant småbarnsmødre

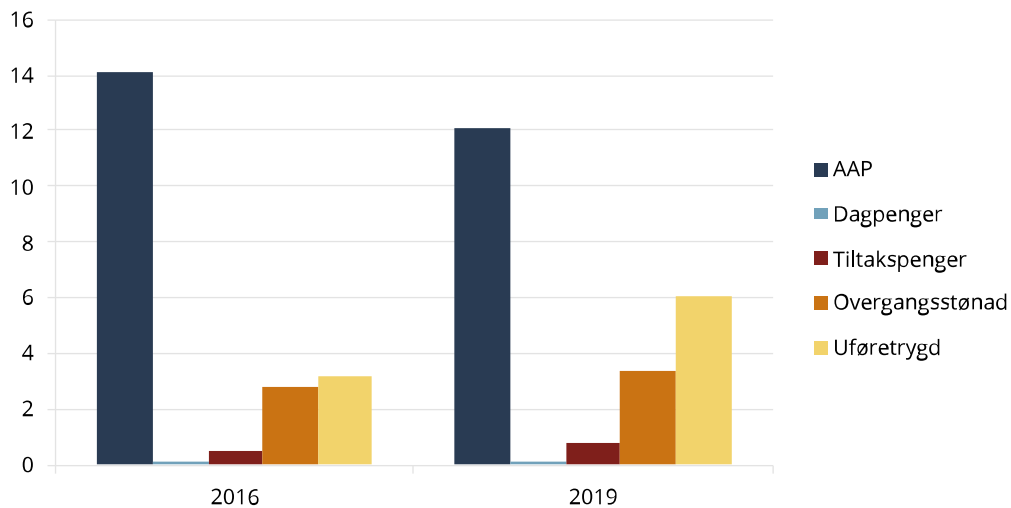
I hvilken grad en satsøkning kan ha effekt på sysselsettingen til kvinner som får barn, vil generelt avhenge av mødrenes etterspørsel etter fritid og forbruk, mødrenes egenskaper og verdier, og makroøkonomiske forhold som økonomiske konjunkturer. Men er

**Figur 10.** Familiens samlede pensjonsgivende inntekt kalenderåret før fødselen, fordelt på mottakere av foreldrepenger og engangsstønad. Inntekt målt i G. Barn født i 2019. Prosentandel.



Kilde: NAV

**Figur 11.** Andel som mottar ytelser fra NAV ved utgangen av året før fødsel. Mødre av barn født i 2016 og 2019. Prosent.



Kilde: NAV

det slik at sysselsettingen blir lavere blant småbarnsmødre når satsen for engangsstønad øker?

Vi skal i dette avsnittet se nærmere på dette. I perioden 2009–2019 hadde satsen for engangsstønad størst

prosentvis vekst i 2017 med 33 prosent sammenlignet med året før. Satsen økte fra 46 000 kroner til 61 120 kroner og gjaldt for barn født fra 1. januar 2017. Vi vil ta utgangspunkt i en multipl regresjonsanalyse for å analysere om satsøkningen i 2017 har hatt effekt på

sysselsettingen. Vi tar utgangspunkt i alle småbarnsmødre uavhengig av hvilken økonomisk ytelse de mottok etter fødselen (foreldrepenger eller engangsstønad). Grunnen til at vi ser på alle mødre og ikke kun mottakere av engangsstønad, er fordi mødre som arbeider noe før fødselen kan ha opparbeidet seg rett til foreldrepenger. De vil da kunne ha et reelt valg mellom foreldrepenger og engangsstønad. En økning i satsen for engangsstønad vil isolert sett redusere forskjellen mellom foreldrepenger og engangsstønad.

### Modellen

Modellen er konstruert slik at vi sammenligner gruppen med småbarnsmødre som fikk barn i 2016 før satsendringen med tilsvarende gruppe som fikk barn i 2017, og undersøker om mors stillingsandel enten 6 måneder før fødselen eller 18 måneder etter fødselen var signifikant forskjellig i de to gruppene. Mødre uten arbeid inngår også i populasjonen, med stillingsandel lik null. Vi har også sett på alternative modeller der det i stedet er hvorvidt mor var i arbeid eller ikke som er den avhengige variabelen.

Vi undersøker sysselsettingen 6 måneder før fødselen, fordi det er omtrent midt i perioden der man tjener opp rett til foreldrepenger. Hypotesen er da at økt engangsstønadssats kan gjøre det mer attraktivt å få barn når man ikke er i arbeid, eller mindre attraktivt å begynne eller fortsette i jobb når man planlegger å få barn. Vi har valgt 18 måneder etter fødselen som et rimelig sjekkpunkt for å ta hensyn til prosessen for tildeling av barnehageplass og eventuelt ferie og permisjon uten lønn fra arbeidsgiver. Høyere engangsstønadssats vil ikke gi noen direkte påvirkning på arbeidsinsentivene så lenge etter fødselen. Men hypotesen er også her at økt sats kan gjøre det mer attraktivt å få barn når man ikke er i arbeid, eller mindre attraktivt å jobbe når man planlegger å få barn. Det kan videre føre til at mødre senere blir mindre attraktive på arbeidsmarkedet etter å ha stått utenfor en periode, eller at de i mindre grad ønsker å komme tilbake i arbeid som da vil kreve et mer aktivt valg.

Vår referansegruppe er norskfødte småbarnsmødre i alderen 30-34 år med mer enn 3 år med pensjonsgivende inntekt, som ikke har flere barn fra før, er bosatt

med en partner som er i inntektsgivende arbeid og bor i en økonomisk region med 3 prosent arbeidsledighet. Vi kontrollerer for flere forhold. Disse er fødeland, aldersgruppe, arbeidserfaring og arbeidsledighetsnivået i den økonomiske regionen. Dermed får vi tatt hensyn til at forholdene på arbeidsmarkedet kan ha endret seg noe når vi sammenlikner mødre til barn født i 2016 og 2017.

Vi benytter tverrsnittsdata i analysen, og svakheten er at gruppesammensetningen kan ha endret seg over tid. Det kan for eksempel bli flere yngre mødre i forhold til eldre mødre, endret sammensetning av mottakerens fødeland osv. Datamaterialet viser at personer med ulike egenskaper kan ha ulik sannsynlighet for overgang til arbeid og dette kan påvirke analysens resultater indirekte. I tillegg kan resultatene påvirkes av arbeidsledigheten i den tidsperioden vi analyserer. Som følge av oljekrisen i 2014 økte ledigheten noe i 2016 for deretter å falle i 2017 og 2018 (Vidal-Gil 2019). I perioden etter at satsendringen ble innført har det dermed blitt lavere registrert ledighet, og i vår analyse kan det innebære at sysselsettingen øker på grunn av lavere ledighet, og ikke på grunn av satsendringen. Disse svakhetene har vi tatt hensyn til ved å analysere gruppen rett før og rett etter satsendringen, slik at gruppesammensetningen sannsynligvis ikke kan ha endret seg mye. Siden både ledighet og egenskaper blant mødre inngår som forklaringsvariabler i modellene får vi dessuten kontrollert for mye av det som har endret seg fra 2016 til 2017. Vi kan likevel ikke utelukke at også andre variabler enn de som inngår i modellen har hatt betydning.

En annen svakhet ved analysen er at mødre som har valgt å få barn kan være påvirket av informasjon eller mangel på informasjon om satsendringen. Regjeringens forslag om økt sats for engangsstønad i 2017 ble offisielt lagt frem for Stortinget i oktober 2016 og vedtatt i desember samme år. De som hadde valgt å få barn tidlig i 2017, hadde dermed liten eller ingen mulighet til å planlegge for denne endringen, i hvert fall ikke når det gjelder sysselsettingen før fødselen. For å kontrollere for dette har vi gjennomført en alternativ regresjonsanalyse der vi i stedet sammenlikner mødre til barn født i andre halvår 2016 og 2017. 2017-mødrene vil da i større grad ha hatt tid til å til-

**Tabell 4.** Resultater fra lineær regresjon. Effekt og korrelasjoner på stillingsandelen før og etter fødselen av forklaringsvariablene. Endringer er oppgitt i prosentpoeng

Variabelnavn	Mødrenes stillingsandel 6 måneder før fødselen	Mødrenes stillingsandel 18 måneder etter fødselen
Konstantledd (referansegruppe)	89***	81***
<b>Barn født i 2016 (før satsøkningen) (ref.)</b>		
Barn født i 2017 (etter satsøkningen)	2***	1***
<b>Mors fødeland:<sup>1</sup></b>		
Født i Norge (ref.)		
Vest-Europa, Nord-Amerika, Australia eller New Zealand	3***	-3***
Østeuropeiske EU-land	-2***	-13***
Øst-Europa utenfor EU	-4***	-6***
Afrika	-17***	-14***
Asia	-13***	-12***
Sør- og Mellom-Amerika	-10***	-13***
<b>Mors alder:</b>		
Under 20 år		
20–24 år	-12***	-7***
25–29 år	-11***	-12***
25–29 år	-6***	-5***
30–34 år (ref.)		
35–39 år	1***	0
40–44 år	0	-1**
45 år og over	-3*	-9***
<b>Antall barn fra før:</b>		
Ingen barn fra før (ref.)		
1 barn fra før	-8***	-4***
2 eller flere barn fra før	-15***	-14***
<b>Antall år med pensjonsgivende inntekt over 1 G før fødselen:<sup>2</sup></b>		
0 år		
1 år	-49***	-47***
1 år	-20***	-28***
2 år	-15***	-21***
2 år	-15***	-21***
3 år	-12***	-15***
> 3 år (ref.)		
<b>Mors status:</b>		
Mor ikke student (ref.)		
Student i fødselsåret	-14***	-5***
Mor har partner (ref.)		
Enslig forsørger	-11***	-14***
<b>Barnets far, arbeidsstatus og pensjonsgivende inntekt målt i grunnbeløp (G) i barnets fødselsår:</b>		
Barnets far er i arbeid (ref.)		
Uten arbeid	-9***	-9***
0 G	-4***	-4***
0 G < Inntekt ≤ 2 G	-6***	-7***

Variabelnavn	Mødrenes stillingsandel 6 måneder før fødselen	Mødrenes stillingsandel 18 måneder etter fødselen
2 G < Inntekt ≤ 4 G	-4***	-6***
4 G < Inntekt ≤ 6 G (ref.)		
Inntekt > 6 G	4***	3***
<b>Arbeidsledighet</b>		
3 prosent arbeidsledighet (ref.)		
Arbeidsledighet i prosent i den økonomiske regionen i fødselsåret	-1***	-2***
R <sup>2</sup>	30 %	26 %
Antall observasjoner i datautvalget	115 717	115 747

\* \*\*, \*\*\* betyr at koeffisienten/effekten er signifikant forskjellig fra null med henholdsvis 10, 5 og 1 prosent signifikansnivå.

<sup>1</sup> Det er noen få mødre i vårt datautvalg som ikke er oppført med et fødeland (ukjent). Disse er utelatt i tabellen

<sup>2</sup> Det er brukt ulike definisjoner for antall år med pensjonsgivende inntekt før fødsel. I modellen med sysselsetting 6 måneder før er dette målt i antall år med pensjonsgivende inntekt t.o.m. 2 år før fødselen, mens det i modellen med sysselsetting 18 måneder etter fødselen er antall år t.o.m. året før fødsel.

Kilde: NAV

passer seg satsendringen. Resultatene blir likevel svært like som i analysen basert på hele fødselskullet.

## Resultat

Tabell 4 viser resultatene fra regresjonsanalysen. Hver forklaringsvariabel er kategorisert i tabellen, der kategorien i referansegruppen er markert med «ref.». Variabelen «satsøkning / barn født i 2017» måler effekten av satsøkningen fra 1. januar 2017. Tabellen viser koeffisientene fra modellen, som er et mål på hvilken isolert korrelasjon de ulike forklaringsvariablene har på stillingsandelen blant mødre i referansegruppen når de endrer verdi. Stillingsandelen har verdi fra 0 til 100 (eventuelt høyere for enkelte som jobber mer enn fulltid). Korrelasjonen mellom utfallsvariabelen og de ulike forklaringsvariablene kan tolkes som endringen i stillingsandelen i antall prosentpoeng når variabelen endrer seg med én enhet. De fleste variablene er binære (har verdien 0 eller 1), og tolkningen er da at dette er effekten av å ha den oppgitte egenskapen. I tillegg er det skilt mellom effekten 6 måneder før fødselen og 18 måneder etter fødselen. R<sup>2</sup> oppført i tabellen er et statistisk mål på forklaringskraften av modellen. Den angir hvor stor andel av variansen (som er et statistisk mål på variasjon) i den uavhengige variabelen som kan forklares av de avhengige variablene. At R<sup>2</sup> er 30 % i modellen for mødrenes stillingsandel 6 måneder før fødselen

betyr at variablene samlet kan forklare 30 % av variasjonen i stillingsandel, mens 70 % er variasjon som ikke kan forklares i modellen.

I denne modellen representerer konstantleddet stillingsandelen for referansegruppen 6 måneder før og 18 måneder etter fødselen. Det vi ser at stillingsandelen blant norskfødte småbarnsmødre i aldersgruppen 30–34 år som har mer enn 3 år med pensjonsgivende inntekt, ikke har barn fra før, med en partner i inntektsgivende arbeid, og bor i økonomisk region med 3 prosent arbeidsledighet blir estimert til 89 prosent 6 måneder før fødselen og 81 prosent 18 måneder etter fødselen. Dette betyr at sysselsettingen i referansegruppen er høy både før og etter fødselen og innebærer at de har en sterk tilknytning til arbeidslivet. Majoriteten av disse er i ordinært arbeid og mottar foreldrepenger.

Generelt er de fleste forklaringsvariablene signifikante helt ned på 1 prosent signifikansnivå (markert med \*\*\*), eventuelt på 5 eller 10 prosent nivå (markert med henholdsvis \*\* eller \*). Dette er ganske vanlig i store datautvalg.

Variabelen med størst korrelasjon med mødrenes sysselsetting, er å ikke ha et eneste år med pensjonsgivende inntekt før fødselen. Denne variabelen er et mål på at mor aldri tidligere har vært i arbeid. Dette redu-



serer mødrenes stillingsandel før og etter fødselen med henholdsvis 49 og 47 prosent sammenlignet med referansegruppen. Å ha få år med pensjonggivende inntekt før fødselen er også sterkt negativt korrelert med mors stillingsandel etter fødsel. Det er som forventet at tidligere arbeidstilknytning er den viktigste faktoren som påvirker sysselsettingen også videre framover.

Familiesituasjonen har også betydelige korrelasjoner. Å ha to eller flere barn fra før reduserer, alt annet likt, stillingsandelen før og etter fødselen med 15 og 14 prosentpoeng. Å være enslig forsørger reduserer stillingsandelen på henholdsvis 11 og 14 prosentpoeng.

Fødeland er også korrelert med sysselsettingsandel. Mødre født i Afrika har den laveste sysselsettingen før og etter fødselen, henholdsvis 17 og 14 prosentpoeng lavere enn norskfødte mødre. Også mødre født i Asia eller i Sør- og Mellom-Amerika har lavere sysselsettingsandel enn norskfødte.

Vi ser at kvinner som fikk barn etter satsøkningen i 2017 hadde 2 prosentpoeng høyere sysselsetting 6 måneder før fødselen og 1 prosentpoeng høyere 18 måneder etter fødselen. Dette er sammenliknet med mødrene som fikk barn i 2016. Koeffisientene er høyst signifikante, men er samtidig små. Dette er også det omvendte av hva vi forventet. Dette betyr at vi ikke kan påvise at sysselsettingen blant småbarnsmødre har gått ned etter satsøkningen. Dette gjelder både når vi sammenligner sysselsettingen blant mødre 6 måneder før fødselen eller 14 måneder, 18 måneder og 24 måneder etter fødselen. Dette gjelder også uansett hvilken funksjonell form modellen har. Dette kan tyde på at det er forhold som har endret seg mellom 2016 og 2017 som ikke inngår som variabler i modellen. Det kan også tenkes at satsøkningen på i overkant av 15 000 kroner ikke er stor nok til at den avgjør valget om å få barn eller tilknytning til arbeidslivet da denne endringen anses for å være relativt liten sett i forhold til hva man taper økonomisk ved ikke å arbeide eller kostnaden ved å få barn.

Vi konkluderer med at satsøkningen i 2017 isolert sett ikke har påvirket mottakernes valg og tilknytning til arbeidslivet, men at valget er drevet av andre faktorer.

Det kan tenkes at det vil ta noe tid fra satsøkningen er iverksatt og til den har effekt. Vi gjorde en egen analyse av de som fikk barn i andre halvår 2017, en gruppe som har hatt mer tid til å tilpasse seg endringene. Vi fant omtrent samme resultat for denne gruppen. Analysen viser også at vi kan påvise at egenskaper som fødeland, aldersgruppe, partnerens inntektsnivå før og etter fødsel, arbeidserfaring og arbeidsledighetsnivået vil påvirke sysselsettingen blant småbarnsmødre.

## Referanser

Alsos, Kristin (2019) Tariffavtalens regulering av lønn under sykdom. FAFO-notat 2019:01. Oslo: Fafø. Tilgjengelig fra: [https://www.regjeringen.no/contentassets/b9ac9f756f21467f8a3230e9a8cdafa4/no/sved/1\\_alsos\\_tariffavtalenes.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/b9ac9f756f21467f8a3230e9a8cdafa4/no/sved/1_alsos_tariffavtalenes.pdf)

Barne og familiedepartementet (2019) Prop. 1 S (2019–2020). Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/232fb0a54f0245babbc2661301d507d9/nn-no/pdfs/prp-201920200001bfdddpdfs.pdf>

Barne og familiedepartementet (2020) Prop. 1 S (2020–2021). Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/39db962247fe498e9fcecce766cb32aa/nn-no/pdfs/prp202020210001bfdddpdfs.pdf>. s. 13, 161

Barne- og likestillingsdepartementet (2017) Offentlig støtte til barnefamiliene. NOU 2017:6.

Berglund, Thomas (2010) Labour Market Mobility in Nordic Welfare States. Tema Nord 2010:515. København: Nordic council of ministers.

Ellingsæter, Anne Lise (2003) «The complexity of family policy reform: The case of Norway». *European societies*, 5 (4), 419–443.

Fasting, Mathilde (2015) Foreldrepermisjon og likestilling. Civita-notat nr. 7/2015 s. 4. Oslo: Civita.

Furuberg, Jorunn, Tommy Grav, Ivar Andreas Åsland Lima og Elisabeth Munch-Ellingsen (2018) Lavinntekt og levekår. NAV-rapport 2018:3.

Folketrygdloven (1997). Lov om folketrygd: «Kapittel 14 ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon». Tilgjengelig fra: [https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1997-02-28-19/KAPITTEL\\_6-1](https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1997-02-28-19/KAPITTEL_6-1) (Hentet: 1.9.2020).

Grambo, Anne-Cathrine og Nicolaisen, Heidi (2015) «Engangsstønad ved fødsel». *Arbeid og velferd*, 3/2015, 135–152.

Hedding, Betzy (2016) «Lavere sysselsetting blant mødre etter økt kontantstøttesats». *Arbeid og velferd*, 3/2016, 61–73.

Keute, Anna-Lena (2018). Norske studenter blant de eldste i Europa. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/norske-studenter-blant-de-eldste-i-europa> (Hentet: 15.9.2020).

Lånekassen (2020). Statistikk over antall studenter som mottok foreldrestipend for et undervisningsår fordelt på kjønn. Tilgjengelig fra: <https://data.lanekassen.no/statistikk/temasider/hoeyere-utdanning-i-norge/#Foreldrestipend> (Hentet: 15.5.2020)

Naper, Sille Ohrem (2010) «Kvinner som får engangsstønad ved fødsel», *Arbeid og velferd*, 3/2010, 135–152.

Nadin, Marjan og Fjell, Live Kjos (2020) *Kjønn, arbeid og innvandring*. Oslo: Senter for samfunnsforskning. Tilgjengelig fra: <https://www.samfunnsforskning.no/core/publikasjoner/core-indikator-status/kjonn-arbeid-og-innvandring/kjonn-arbeid-og-innvandring.pdf>.

Rudlende, Loyd og Bryghaug, Rigmor (2017) *Familienes bruk av foreldrepenge etter fødsel*. NAV statistikknotat. Tilgjengelig fra <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/familie-statistikk/foreldrepenge-engangsstonad-og-svangerskapspenge>.

SSB (2019a). Statistikk over antall levendefødte etter morens alder. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/06990/tableViewLayout1/> (hentet 15.5.2020)

SSB (2019b). Langsiktige virkninger på offentlige finanser og verdiskapning av endringer i fruktbarhet. *Rapporter 2019/16*. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/langsiktige-virkninger-pa-offentlige-finanser-og-verdiskapning-av-endringer-i-fruktbarhet>

SSB (2020). *Fødte*. [ssb.no/fodte](https://www.ssb.no/fodte) Oppdatert 11. mars 2020.

Strøm, Marte (2012) Foreldrenes arbeidstilbud. *Samfunnsøkonomene*, 8/2012, 22–25. Tilgjengelig fra: <https://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON1220/h12/undervisningsmateriale/Str%C3%B8m12.pdf> (Hentet 15.4.2020).

Vidal-Gil, Eugenia, Audun Gjerde og Malin Engel Jensen (2020): «Utviklingen på arbeidsmarkedet». *Arbeid og velferd*, 2020/1, s. 77–96.